

Француске варијације
Жан Жироду и Ари де Монтерлан

Француски народ је данас библиотеки плодан у романсијерима, а они опет у романцима; сви романи, до садашњих и технички, све су и природни и ~~уметнички~~ извештачено могу сматрати и написати даровити и смега свете интелигентнији французи. ~~Свакости је било у француском роману и~~
~~домаћу француску саде смо у сваку скитајујући. За време рата, и после рата~~
~~извештачко је писано француска по земљом кроз водом и копном обилатије, но никада~~
~~не је и роман француског освјетљавао проблеме ~~светог и човека, већ~~ се сада~~
~~од зороватих и невороватих француза до драмата и Кинеза, и да до Немаца,~~
~~и до монтира на Балкану. Име романа ~~од свих~~ од свих азбетика. Колико нових објављености и новодочености сада нападе теко искушити французе, и још искушити~~
~~и Парижани~~

Велики број писаца излази и кад се узму на око само најистакнутији француски романери. Ту је Франсоа Морак, са својом првом необично веома комбинованом, ~~контактно-концепционалном~~ безмало да кажемо веома дозированом у смислу психологије, католицизма, човечанства и францутине. Морак је број освојио свет, и ушао у француску академију, као ретко ко, без личних напора и без ~~—~~ академијских отпира. Ту је Андре Мороа, необично веома вртаклан и глађак писац који ради на великој скапљачкој роману, од егзотичних франко-енглеских тема до сасам шитомих домаћих истареја о породицама и срећи у животу француза. Ту је француски љус Жорж Димел, са његовим некако свете борбе и лепоте, са поезијом прауде и милости. Ту је Жак Ромен, који је рејко да у серији књига од десет па и двадесет романа изврше наспако цео Парија, у смислу политичке, економије, историје, уметности. Ту је Андре Жид, са крајње оптимим друштвеним критикама, са својим чистим умом и ~~—~~, зато врло практичним моралом. Ту је Жак Клони, који сирову човеку, животији и земљи посвећује поезију какву су неки да писац посвећивали звезда. Ту је Андре Малро, који је телом и духом скучава даљак исток, који хоће да нађе град краљице од сабе, који је добро награду и славу зајроман из средине побуњених Кинеза. Ту је Жан Жироду, из спољних послова, са смеломку и веома ~~—~~ са стилом и финесама које су ~~адемијске~~ израђене ~~у~~ кули на Кеју Орсејском, који за јунаке својих романова узима трајестиране министре, поенкареа и Ериана, или на супротном крају, узима за јунака једног Омирова морнара ~~Рок~~ о коме се зна само толико да се у спашаву систрео

с палубе у море. Ти је Ари де Монтерлан, који у младој младости достиже све зрелости и мудрости једног монтењски даровитог и скептичног ~~шкота~~ наторог француза; и уза то задржава све ~~изненаду~~ једног француског племића који у дну срца ~~важи~~ аристократство, ~~а чин то што био "распоредник" и~~ држности ~~младог~~ француског студента који осећа у себи победу сваке зрасте.

И тако даље, до оних чији се романы дешавају под небом у алијону, као на пример код Жана Кесела; или на дну мора, као код Пјерра Беноа; или у времи међу биковима код ових писаца, јер Шпанија почиње да потсећа французе да много њене крајеве има у синониму француским. Па до оних који такође врло добро пишу, али чија се имена не знају баш сасвим напамет. Захтева, ревносан читалац француске књижевности дође понекад у искушење да заниче речма из Књиге проносаџника: "И тако, сине мој, чувај се онога што је преко свога, јер нема краја састављену многих книга, а много читање умор је тијелу".

Жироду и Монтерлан спомињу се овде заједно не ~~због~~ у смислу литерарно анаталитичном, него ~~због~~ у смислу музичком, као сјајне теме, ~~због~~ до срди француске теме за једну малу француску варијацију. Иначе, ова два писца размакнута су годинама старости, ~~због~~ темпераментима и стиловима. ~~због~~ Нико ~~није~~ свetu није ни на нога налих па поготову ~~није~~ налих Жироду и Монтерлан. Ако бисмо ~~због~~ по годинама струсти ~~ставили~~ ^{надо} Жироду) на право место, ипак Монтерлан га врло достиже по стравним количинама искуства субјективног и објективног, по култури и знањима научним. ^{Прича} У једној доброј речи Квинтилијана о Омиру и Вергилију, ако је Жироду прави, онда је Монтерлан онај други који је много ближе првом него трећем. Сравњен са Жиродуом, Монтерлан излази грк и постане на речи робустнији; у мисли контемплативнији.

Монтерлан није много весео, али је скоро увек ратоборно раздрагац. Стапио некога или нешто изазва. Има у њему шпанске крам доста, ~~и~~ и дон-кихотства. У једној сцени цртеж приказује га на кону ^{и досада,} у бојној опреми дон Кихота. Намесе чакида Јонтерлан мањо заљубљен у тај свој потре. Јесте занредан: сва лепота, сва господственост и гордост, сва неусправност француског ~~жемића~~ Монтерланова душа је ту до занредног уметничког израза. Поглед Монтерланов ^у даљине поглед јунака, калуђера и песника истовремено, не заборавља се. У једној збирци ~~заносних~~ ситних записа о Шпанији, Монтерлан је, говорећи у своје име, написао ^{вероватно} ~~заноси~~ ^{занесе} ~~онје~~ ^{штете} ^и ^{фрасије} ^и ^{наријада} ^{занесе}: "Једно сам у животу засоравио: худило". Он је и многе друге ствари засоравио по природној нуди, јер ^{занесе} ~~ако~~ морао полудети кад би ^{занесе} ~~се~~ ^{занесе} свега

што му по даровитој ирви и души витла. ~~бешко и савремено~~
Брзиност, кад је много ~~тешко~~ ^{бешко и савремено} уместа је ~~погодно~~ врстароклестства. Монтерланџеве може, али, ~~тешко~~ немираи и скоро несрћан~~и~~ иде даље. У забирим његових поема Још један тренутак среће, нема много среће. Сем од стварања, од поезије јединствене која је дубока и свежа као бунар у пустњаку, или обистава као ~~изгубљених~~ они ретки канделабри по мрачним рудницима. Ако сад обрнемо сравњење: Жироду, ^{некадашњи} сравњен са Монтерланом, испада духу~~чијо~~. Он воли појам и реч који стварима дају допадају цени, а човеку забаву. Његова чувена иронија није никада плод нерасположења, ~~важи~~ само плод духа и уметности. А духовитости је у њему ко-
лико фина сметљавца песка на жалу. Жироду ~~је~~ из ^{редом сад} Словачких послова. Има чаочари, и знајат њес који утражити и знати, и има градно искуство свога министарства где су суди, ~~домаћи~~ и страни, често на мукама.^{сокобија} ~~и~~ Тако вештину да говори сто језика иако стално говори француски. Један од поступака Жиродуа у писању састоји се у томе да простом и јасном појму метне неко тиће име. Свој роман Ворба с виђелком почиње он најпростијом и вјикадашњом чињеницом француског ~~ժивота~~: ^{ժивота:} да је лубавнику лубавника додијала. Жироду ^{жели} да скрота дна, накла се одједаред на невој поред чедна човека. На таквој псевдо-поти ^{узе} Жироду да изгради целу главу романа, и да неку једну страшну живота ^{избега не позове} јадија.

И Жироду и Монтерлан воле да за главног ју-
наса своје књиге узму себе. Наравно, на врло различите начине. Монтерлан ће досе-
ћи пута казао, уосталом и доказао, да је његов главни позив ~~наука~~ поезија,
дакле субјективност. После неких десетак књига, међу којима има збирка песама,
и има прозних дела у којима је све и сва поезија, и има два романа, дошао је
роман Стари момци, који је прва чисто објективна литература Монтерланова. Жи-
роду наје песник. Он је још првога мања писао објективни роман. Писац је затим
и драме. А ут, уосталом, и код Монтерлана личности ~~живе и време~~ дају које скромашније
да није у њима, и на њима једно богатство црта и шара које су чисте самеопсер-
вације два велика француска психолога и писца који се зову Монтерлан и Жироду.
То су таква богатства и искуства о свему човечном и светском да би се, као код
Шекспира, од тога текста могли месити људи, жене, деца па чак и животиње и биљке.
Јер је тесто, тако зна Монтерлан, једно. Неку психологију црту човека документу-
је Монтерлан гусеницом коју он разуме, и тим путем ~~извод~~ онда ~~извод~~ ^у заму-
чак над човеком и животињама; да су најинтелигентнији примерци бића обично они

који су највише зди.

Стари мемци од Монтерлане и Верба с анђелом од Жирода романи су тако рећи без дијалога. Али су зато сјајни романци монолога. Говори, да те видим — рекао је грчки филозоф. Монтерлан Жироду дакле говоре, и виде се, и не може човек да их се нагледа. Пуно је у тим романцима личних знања, сећања, доказа, алегдота, епиграма. Монтерлан да би вада остало што има сам, заменари постепено у роману све личности до једне, своја најмлађег старог нежешу Леона. У њему ће усрдесредити све од уметничке архитектуре, и од својих опсервација, симпатија и антиципација, да начини једну величанствену ру-
~~спортова~~ину племића. Монтерлан допушта Леону ~~да~~ ако не да много говори, а оно да
мисли; неволја је што Леон ~~изнад~~ не уме ^{више} богдана кодико да исди. А колико и уме, Монтерлан га прекида лично својим упадицама ~~да~~ са наглашеним замен-
цима ми и ја. Честито више што је онај танак извац који је Леон још јувак-
извац и Монтерланов: понес. На тој жици Монтерлан субјективно дивно смира.
Не пешкају бадава Монтерлан у репортажи и критици да је Господин — он сам.
Жироду, дипломат, гипсије и мање директно је он сам. Он пушта своје личности да баш подоста мисле, па и да мало дијалогишу. Пусти чак и Бога у разговор. А
којаја долази његова Жиродуова демократ. И увек се нађе човек или женка која га прима, и прима са "амин, тако нека буде". Вада зато да би Бог помислио да
то љему иде. Жироду се у себи скратко наслеђује како је Бог ~~се~~ најтврђан.

Жироду се доста давно прочуо по роману Сигфрид и Лимузен, у којем је за оно време са много смелости превртао проблем немачког и француског. Затим му је донео славу роман Вел у којем је Р. поениаре ути-
нут у једну личност. Следили су затим романци и драме од којих ништа није про-
шло без великог задовољства и одобравања у публици и критици. Проза Жиро-
дуа пуне је брачура и бриљантности интелигенције и духовитости, у форми и у
садржини. Форма његова, то је један прозни мозаик, при чему живот јувака, нарави
остаје његова цункија, али је уједно сталан предмет неочекиваног духовитих ре-
рефлексија и промија писца. Има много густих страница текста где ништа не
расте и не забива се, само се безбројем пничених интерпретација продубаје и
календоскопира неки хик или неки детаљ живота. Духовитост Жиродуа иде од фи-
лозофског епиграма до ковинарске заједнивости. Досетка његова је редом досет-
ка Парижанина, дипломата, ратника, репортера. Жироду, репортер је измислио јед-
ној дојинки да ~~у~~ ^{и априлично је} има радикала у икаку. ^{ије} срца болесни претседник који
де има у синкопама да отказује конвенцију. Млади ^{ије} ~~да~~ где коју животку

треба илюзивати, па да ефект буде као кад се кошу гледи ртњача руком у рукавици.

Монтерлан нема дар за досете какве се вежбају у
кабинетима где се скупља цео свет. Он живи сам, и скоро је нешти путник. Сам
себе назива усамљеним путником, и спрема књигу под насловом једне изреке узете
из Корана: Усамљени путник је Ѭаво.^{Ово} који једнако мењају пределе и сажи-
теље, ~~и~~ уђу у једно особите настројење: ни солидарност ~~и~~ ни отпор
према стварима и људима. А то је врло погодно за независност за својеглавост,
~~и~~ и за поезију. ~~и~~ има много у Монтерлану. О њему се одмах нага-
ђајућа ће бити велики писац. Дugo времена њему као да тај ^{дужина}апсолутно није било
важно, чак је бекао од сваке чуvenости, па и од људи, а нарочито бекао из Па-
риза. Као савтац, блесне, затави, нестане. Али сад, после знаничног пријема
на Сорбони, после велике награде за литературу од француске академије и сти-
гендije коју му је наравно нетражен ^и дала француска Ајрика Монтерлан ^и не
претворио у звезду, и то звезду стајалицу.

И Еироду и Монтерлан су били илјесу жестоки спортисти. Еироду воли спорт зато што је то здравље и веселост. А Монтерлан зато што ~~човек~~ у рискирањима стварно ~~излази~~ предаји границе своје индивидуалности. То потварђује особити романтизам Монтерланових двеју књига Олимпике. Наслов је истоветан са часком једнога дебла Пиндарових ода у славу оних који су се у техничезу рискираву ~~излази~~ огледали и тако до заслуга долазили. У Монтерлановим књигама читамо ~~чак~~ ^{чак} страшт агона, надметања, и читамо да је све па и рат зато ту да би било пре снега утвадише човека са самом себом. Монтерлан је збога сам са собом имао ~~излази~~ и непрестано иде на врсту меѓдана. У Шпанији, живео је под манастирском стегом. Па онда, саским супротно, борио се и хладим биномима, и био тешко озлеђен. У Африци, он се излаже болестима и неугодном животу. Сасвим млад, отишо је у велики рат као добровољац, а борио се као прави војник и као јунак. И Еироду је имао у рат. И извео из рата силно искуство и небројена знања сваке врсте. Монтерлан је извео све то, и још ~~извоео~~ пуну судбину простог војника. Радбијен неколико комадима гранате, добио је рану која гаје прво заузимала да ће се све сарнити на пљувашу крви, и пустила га да још ~~излази~~ ^{оста} дugo после рата јаше, и буде чуваен победник-тријач. Па се онда јамила са неким смештањем на кичми, и са тешким неврахијама; и потешкала путника да отсада и по мудри стално тражи благу и химу, мирно место, све већу тишину и мироње тела. Монтерлан скоро искрично живи у Француској ~~излази~~

Африци у Нормандији и у Јуаној Француској, а сасвим изузетно у Паризу. Али, као одувек бивао у Енглеској ~~у Италији~~ нарочито у Шпанији. У Енглеској се делимично и школовао. Шпанија му је ~~од садашњине~~ друга отаџбина. А скака од тих земаља забиљеже по неки жалец у његову осетљиву душу или ~~што~~ француски будну интелигенцију. Религија ~~и~~ поноситост, расно господство, самосвлађивање то су велики проблеми Монтерланови. У рату је поближе познао коректност и чистку сабраност Енглеза и од тога доба је много пута свој смеш начин казао својој нацији да то нема. ~~Ово је било~~ у његовим текстовима ~~и~~ удивљен узник пре доказа Енглеза: Ах, је чајзад свет ~~и~~ a de la Contra. Жироду је такође много пута био праведан и ~~и~~ људи ма друге расе и власника, ~~и~~ удивљена осећања није изражавао. Прво, Жироду није песник; друго, Жироду је из Спољних послова. Кама се чини да Спољни послови уопште, ма у којој земљи, нису најсрећнија комбинација са поезијом. Жад би Жироду имао страшну природу Монтерланаг. И да страшност колико је има, није увео у Спољне послове.

А Монтерлан лута као Дон-Кихот, час има новација час нема, часом се потремева снимка папама и снимка црквама, а часом спет пине да се страстан ~~ислободан~~ човек не сме женити, јер мулједаред може доћи потреба да се монахији. Монтерлан је страстна природа, и страстно везан за природу. Лежи на афричкој сунцу и посматра ствари и мисли и скоче и иде у аванттуру или се ~~даними~~ с децом. Монтерлан може ужасно да презира беле жене, и може много да вели црне. Њега привлаче стадиони и арене, и затим га гутају тамни ходници манастира. Он је ужасно чуљан, и он улази у атрофије чулности. У њему је свеједнако онај резигнирани безимани војник и уједно и Господин-он-сам, гордок аристократ кога ~~ни~~ у поезији ни у прози ~~неможете~~ ухватити да зам заправо ода који му је однос према неком лицу или вредности. Приближи нам се, па уступи. Увек пожали што је имао час ~~и~~ срећног састанка са женом. Кртежије другу са Верденом једва, издалека каже да га неће заборавити. "Прости ће рат, али ја ћу наћи друга страдаша." Њаква је Господе Вселе, у тој мисли и речи француска продирна интелигенција, француска недостатна поезија! Увек аристократски размак. Тако према жени, тако према вери, тако према отаџбини, тако према сликама осећају и мисли, према животу и смрти. Отуда, у тексту Монтерланаг, много лекција о достојанству и моралу. Он је ~~распустен~~ и дрзак, хоће да каже ~~и~~ мангупску, и да опише ствар сувише природну ~~и~~ ~~и~~ или за трен она, кад сте ви потрчали да га додирнете, размак је ту ~~која~~ ~~која~~ ~~која~~ ~~која~~

с кога се најавио на роману,
ано Монтерланда ~~датира~~ Дон Кифота високо на колу, и далеко од вас. А по-
гледне види ~~—~~ ни свет, ~~—~~ упрт у даљине светости и тајanstava ства-
ри.

Стари момци је дело сазреће зрелости, уметности, објек-
тивности. То је рад балзаковски. У роману сретамо три типа датрајалих мато-
рих племића, чудака. Можда је свака руина чудак. ~~Мужи се остављају племићем, али потискају њега — сасвим чудак. Овај~~
~~запуштају се теком и душом, двојица~~ присказују нам ~~варијације~~
је аристократске сиротиње: отсуство воље, устражност, ограничност, подетиња-
лост. ~~Овај чудак често~~ има новаца, ~~често~~ тип идиотства, без уздишава кроз стра-
дања и унижавања. Од оне двојице, један ~~често~~ одлепљивањем марака са писама
и кепчењем по разним предметима у соби. Други, осам месеци спрема једну се-
лиџбу. Да би тумције и прљавије било, у роману строго узвеши нема жена. Ро-
ђаке су поумирали, слушавка напустила кућу,

потешто и комично. ~~Сваки чади учила саш бече уз труп, чадавајући и бубаје. И гађи је, па~~ Један тобонски ноћни дон изажене Леона, описан је
са недостижном оркестрацијом психологије, ~~боезије~~ и комадије. Кроз тог де-
на ће међутим ~~Монтерлан~~ прозест ~~чест~~ онај велики запети лук који ~~коси~~ сваку доб-
ру книгу. Доказаје да нешто истоветно човечно и лепо може држати човека који
је у успону, и онога који се полако разрушава. Леону не импонује ништа, он не-
ма никакве амбиције, он не золи новац. Мало живе побожности, па би могао ући
у манастир. Када с томе пиши, Монтерлан изјављује: "Ами, који ово писамо,
скријдамо велики пред оним који је без амбиције и без грамзимовости". Огром-
ну је психопонику и друштвену грађу сабрао Монтерлан да изради Леона, и онај
лук што драм книгу. ~~Када дође најзад~~ да Леон има да умре, потпуно усамљен, та-
ко рели од гађи, и зиме, исписаће Монтерлан једну прозу, своју песнички конкретну и класичну чисту прозу: ~~захтеви~~ "Од поноса је /Леон/
прекинуо однос са човеком који му је могао живот снасти; од поноса је прекинуо
однос са човеком који му је могао дати новац. Сва његова јадила прекази-
ла су аутоматски са плана пръваштине на план уздигнутости, и ту вине чину се
сокела." То је Монтерлан: ма шта да пише, једним правцем тера, и на једно исто-
ра. А то једно је ~~—~~ онај агон човека у самом себи, тајниччење за вине, боље до-
стојанственије, јаче, савладаније, свеједно какве су ~~захтеви~~ околности у ко-
јима се живи и умире. То љироду нема, ~~и~~ једаред зам сеучини да је Монтерлан
далеко старији од Јироду. Да је стар као нека река која хиљаду година има

се ~~у~~ ток. Монтеран даље пораз човека прими, или идеал чува. Признаје прљаву и одвратну стварност, или не допушта пораз достојанства, аристократства. Понос човека је херојска његова страст, онда кад га већ сасвим загуши механизам животног процеса.

Жироду је река која мења ток. Има и он обалу спаса ~~и~~ за своје јунаке, или вој се не иде кроз најскупље идеале, кроз много свечане жалости, него кроз вечне средње истине, кроз мудрост увиђања и кроније. Једнога истог дана се са једном љубавницом раскида, а друга се налази. И та друга није ма која. Жироду је оптимист. То је лепа и преображен Госпођа из Јужне Америке. Њен муж се у роману уопште не помиње, али се њена земља велича као крај у којем се срећа воли и негује, у којем жене нарочито нити ходе нити упозију ћаки несрће. Тако даје се борба те жене са извесним скрупулама високог реда, како Жироду у роману каже: борба Малене са анђелом, сарпили благополучно по Малену, а не по избека. Устукнуће анђелске силе, јер нико на земљи ~~није~~ није савршен. А у борбу и несрћу ће Жироду захисти Малену разрадом једне врло фине операције. Џак најсрћнији љубавници имају потребу да ~~се~~^{се} не буду са воленим бићем, да остану сами: ~~и~~ макти својој они могу живо да замисле крај себе и тако читав дни да ходaju или седе, свога љубавника односно љубавницу, и то да их замижњају и осећају далеко саврженијима но што јесу. Ќоће да каже Жироду: да човек ирдо ради ставља понос од среће на место same среће, ~~и~~ да је од тога срећнији. Ћоја дубока истине! ~~страх~~^{задеса} од среће којатек што се није испунила стекла замаха, али сад долази заплет. Кроз ~~и~~ процес замижњања може једна или друга страна замуњених одједаред ~~Бонифасијевим~~ доћи до двојног замуња: ~~и~~ она друга страна је ~~и~~ савршена, али је сам утолико недостојнији оне друге стране, јер ја нисам савршена. То се десило Малени, пошто се она право — констатација да је партнер много савршена — десило и њој и Јаку. Џак је Жироду. Он говори у роману час као Џак час као Жироду. А стварно је десио ово: једнога дана када су и Џак и Малена, свако за себе ходали по Паризу као месечари савршено срећни, имали су несрћу да се сретну ~~највеће~~^{сам} једном мосту на Сени. Последице од те катастрофе: кад сасвим неочекивано упаде живо и несавршено биће у ~~и~~ савршеној бићу — извео је Жироду са великим мајстријом. То је права тема за његов дух и његову ~~духовитост~~: спасавати несавршено, јер је то живот; а баталити савршено док смо живи.

Џак ће последице паметно ускладити, али Малена ће

у објективном страдање. То Маленино страдање израдиће Жироду од безброда субјективних својих знања, анализа и искустава. Маленино страдање, иако стварно страдање, биће тиме изаткано иронијама апсурдним сценама ~~Бројески~~^{смешнам} зашучцима. Малена, у страдању много се меша, ~~и~~ ^(Сабавона д'Аваланга) залежи да види смрт. Жироду јој у чинишкој воли, или ~~хоче~~ не допусти да смрт произведе у њој она што је она хтела ~~запољени~~ ^{јер жељи да чини љубав - и да је љубав по ду} ~~запољени~~ ~~жели~~ да види сиромаха на дну живота, ~~и~~ ^и ~~и~~ буде прилика за њиз смешних сцена. Жироду не воли патетику. Све Маленине жеље: да се жртвује, да зарони у текам живота, ~~и~~ ^и постане савременник. Жироду ће на један или други начин одвести у комичне последице. Задатка је бурлеска сцена са разбијеним наочарима једног много краткога ~~изгледа~~ сиромаха. Обест једне жене је наочар ~~и~~ ^и срушила; Малена не уме да уђе у ситуацију како треба; а Бог је неспособан да спразни наочари.

Живот и роман били би и сумње досадни када би се ограничили на историју Малене и Жака. Између поглавља о њима, умире пољако, од срца, стари претседник републике Бросар, то јест Армистид Вриан, који је приказан са пуним искуством о љему његова сарадника из Спољних послова. Наравно да и у том умирану имају пуно субјективних ~~изједначења~~, елемената међу ~~изједначења~~ Бросарских него Жироду. Човек и боешт су намазничко патетични, храбри, комични. Жироду обре и изврће Вриана и његову каду са светлом миром, са фантазијом писца и са дискретним и индискретним запажањима секретара. И о по следњој синкопи скротог Бросара пише Жироду још с иронијом, стилом Спољних послова, у форми депеша које његова рука прима од све слабијег срца Претседникова и објављује нам смрт речима: ~~и~~ немам више никаквих вести.

За Жироду је тешко казати да ли је даровити и вентији кад је природан или кад је ~~хуман~~ известачен. И ова његова књига је сјајан један мозаик природног и известаченог. Свега и свачега има око два потивакоји такође немају везе, Претседникова историја и Маленина историја. Али те две чланчице значе у пројекцији проблем смрти и проблема ~~човека~~, ~~човека~~ дакле нешто токо и вечно човечно десе све може казати и претрепати поводом тога, ако реч има неко ко је Жироду. Како је Жироду везао причу о Претседнику са причом о Малени из Јужне Америке; како је Претседнику олакшао смрт Маленом, а Малену преко те смрти довео до уништења да нико није савршен, да у љубави ниво никога није недостојан, и да је тако опет врачи сној америчкој љубави за срећу и за себе — то зна он Жироду и то зна јединствени ~~критичар~~ критички и скептички, увек и поетски.

дух народа француског. Овај непрекидни мозак од обрта искли, ~~и~~ она тако да
кажемо наркотичка дијалектика о детаљу свакога детаља, је чаробнаја јед-
ног правог француза, који има страст позитивних захочувача и страст благотвор-
не ироније. Никоја филозофија не може тако објаснити ствар, никој показати
пролазност и изгледа и вредности самих ствари ^(од највећег) иронија. Овај свечани ми-
нут ћутања у част мртвом Бросару-Бриону, може нам Жироду да је захватио
цео Париз "чак до подземне келевинице и до Фабрике; људи су умртвљени гласове
и престали се кретати, да би том тренутку дали једини украс и једину ноблесу
коју људство може дати: своје отсуство."

Что је Монтерлан приказао као терет човеков, Жироду приказује просто као функције човекове.

Бенжамен Сесар